

મદદ કરવા જાવ છો? વિચારીને જજો!



આ પણો સ્વભાવ જ એવો છે કે કોઈ પડતું દેખાય, કોઈ લડતું દેખાય, કોઈ રડતું દેખાય, કોઈ મુશ્કેલીમાં દેખાય તો તરત જ મદદ કરવા દોડી જઈએ છીએ. એ સ્વભાવ સારો જ છે પણ કેટલીક વાર આપણે હેલ્પફૂલ બનવા વચ્ચે પડીએ તો ચોર કોટવાળને દંડ એમ આપણી જોડે ઊંધા ચોંટે અને જુદું જ પરિણામ આવે.

એક અંધ વિદ્યાર્થી નામે સંદીપ. તે હાથથી કોલેજની દીવાલનો સ્પર્શ કરી પોતાનો વર્ગ શોધવા ફાંફાં મારી રહ્યો હતો. એટલામાં તેના કાને મધુર અવાજ સંભળાયા. “તમારે કયા વર્ગમાં જવું છે?” સંદીપે કહ્યું, “અઢાર નંબરના વર્ગમાં...બહેનજી,” સંદીપે આસપાસ ચહેરો ફેરવ્યો. અચાનક એક મુલાયમ હથેળી તેની હથેળીમાં પરોવાઈ. બેત્રણ મિનિટ માટે સંદીપને લાગ્યું કે કોઈ જ્યોતિ તેને દોરી રહી છે. તેના મનમાં એક ઈચ્છા પસાર થઈ ગઈ. આવી જ જ્યોતિ મને જીવનના અંધકારમાં કાયમ દોરી જાય તો કેવું? આશાતંતુ તૂટી ગયો. “ધીરેથી જજો” આ અઢાર નંબરનો કલાસ આવ્યો.

સંદીપ કહ્યું - “થેંક યુ...”
લોભીમાં દૂરથી પસાર થતાં બે વિદ્યાર્થીઓએ આ દશ્ય જોયું. એકે બીજાને કહ્યું, “શું નસીબ છે યાર, આવી છોકરીનો હાથ પકડવા મળે તો આપણે બ્લાઈન્ડ સ્ટુડન્ટ થવા તૈયાર છીએ.”

માનવવસ્તીમાં એવા લાખો અભાગી અને દુઃખી લોકો છે. જેમણે પોતાની આંખો ગુમાવી છે, પગ ગુમાવ્યા છે, યુવાની ગુમાવી છે. સૌથી વધારે મદદની જરૂર તેમને છે. આપણી તેમની તરફ કોઈ ફરજ ખરી? ઘણી વ્યક્તિઓ મદદ કરવા જશે. થોડા ફોટા પડાવી, ખોટા દંભ કરી છૂટા પડશે. બસ છાપામાં ફોટા આવી ગયા મદદનું કાર્ય પૂર્ણ.....!

મદદ કેટલી ઉપયોગી છે એ સમજવા બહુ ઊંડા ચિંતનની જરૂર પડતી નથી પણ વણમાગી મદદ મૈત્રીમાં ઘટાડો કરે. મિત્ર બનતા અટકાવે, એ ઘણાંને નથી સમજાતું. ખાસ કરીને સમાજસેવાનું ભૂત જેના પર વધારે સવાર થઈ ગયું હોય તેવાને કે લોકોને મદદ કરવાથી પોતે સારા ગણાય એવું કાયમી ઝનૂન લઈને ફરતાં સેવકોને ઘણી વાર આ સમજાતું નથી.

જોઈએ ત્યારે મદદ માટે ધસી જતાં બે ઉત્સાહી નમૂના જોઈએ.

સોસાયટીના એક બંગલામાં યુવાન પતિપત્ની રહેવા આવ્યાં. તેમનો સામાન ઘરમાં મુકાયો. બંને નવપરિણીત આનંદમાં હતાં. પોતાના નવા ઘરમાં સામાન કેવી રીતે ગોઠવવો તેની મીઠી ચર્ચા કરતાં હતાં. વચ્ચે મતભેદ પણ પડતાં. છતાં રીસામણાં, મનામણાં વચ્ચે પણ કામ આગળ ચાલતું.

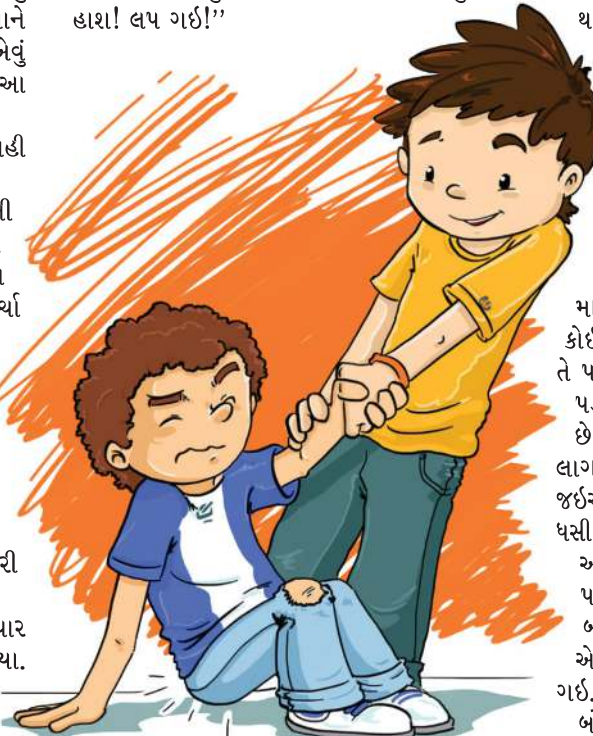
એટલામાં પ્રૌઢાવસ્થામાં પ્રવેશી ચૂકેલા એક ભાઈ ઘરમાં ઘૂસી આવ્યા. પતિપત્નીને નમસ્તે કરી તેઓ બોલ્યા, “મારું નામ મંછાલાલ. સોસાયટીમાં રહેનાર મને સમાજસેવકના નામથી બોલાવે છે. બસ બંને તેટલું લોકોનું કામ કરી આપવામાં રસ.”

નવી પરિસ્થિતિમાં શું કરવું તેનો પતિપત્ની વિચાર કરે તે પહેલાં મંછાલાલ નવા સોફામાં ગોઠવાઈ ગયા. બોલ્યા, “મેં તમારો સામાન ઉતરતો જોયો. મને થયું કે સોસાયટીમાં બિચારા નવા છે એટલે

મૂંઝાતા હશે. લાવ ત્યારે જરા મદદ કરી આવું.”

યુગલને મંછાલાલની ચાપલૂસી ન ગમી. યુગલે મંછાલાલને નિરૂત્સાહી કરવા ઘણા સભ્ય પ્રયાસો કરી જોયા. તમારા જેવા ઉમરલાયક પાસે કામ લેતાં અમને બહુ શરમ આવે છે. અમારા જેવા જુવાન માણસો તમને કામ કરતા જોઈ ન શકે વગેરે અનેક ઉદગારો નિષ્ફળ ગયા. તેઓ જરા પણ ડગ્યા નહીં.

અંતે બે કલાક પછી મંછાલાલે વિદાય લીધી. મંછાલાલ મદદ કરવા તો ગયા પણ યુગલને જરાયે પસંદ ન હતી. મંછાલાલ જેવા ઘરની બહાર નીકળ્યા કે નવપરિણીત યુગલે કપાળે હાથ પછાડી કહ્યું “હાશ! લપ ગઈ!”



તમે માની લીધેલા નિરાધારને મદદ કરતાં જરા થોભીને વિચારજો, શું અહીં મારી મદદ ખરેખર જરૂરી છે? મદદ કરવાથી મૈત્રી વધશે? કે વિરોધ? મૈત્રી વધે તો જરૂર મદદ કરવા દોડો. તમારી મદદ સામી વ્યક્તિને વધારે સુખી બનાવી શકે તો જરૂર કરજો

અમારા પાડોશી સવિતાબેનને પણ આવી જ ટેવ હતી. ક્યાંય કંઈક થાય કે સવિતાબેન દોડ્યાં જ છે. લોકોને એમની જરૂર હોય કે ન હોય એ તો મદદ કરવા દોડવાનાં, કોઈને ત્યાં છોકરાની સગાઈ થવાની સહેજ વાત કાને પડે કે સવિતાબેન પહોંચી જવાનાં અને બધી વાતમાં માથું મારવા લાગે. ઘરનાં વડીલ રમાબેનને ગમતું નહીં. બહારથી નમ્ર જવાબ આપીને સવિતાબેનને પરાણે કાઢતાં.... મનમાં બોલતાં.... “તેને કોણે ચાપલૂસી કરવા કહ્યું છે? જ્યાંત્યાં વગર બોલાવે દોડી આવે. વાતમાં માખણ નહીં ને નકામી વલોવવા બેસી જાય છે.”

વિચાર કર્યા વગર મદદ કરવા દોડી જનાર માટે આવા બનાવો લાલભત્તી સમા છે. આપણે કોઈને મદદ કરીએ તેમાં કશું ખોટું નથી પણ તે પહેલાં પાયાનો પ્રશ્ન પોતાની જાતને પૂછી લેવો પડશે. શું સામેની વ્યક્તિને ખરેખર મદદથી જરૂર છે માટે આપણે મદદ કરીએ છીએ કે પછી સારા લાગવાની જરૂરિયાતને સંતોષવા માટે મદદે ધસી જઈએ છીએ? બીજાને તકલીફમાં માનીને મદદ કરવા ધસી જવાની ટેવને કાબૂમાં રાખવી જોઈએ.

અનિકેતન અને નિકિતા એક મહોલ્લામાં પાડોશમાં રહે. અનિકેતન નિકિતાને જાણી જોઈને બોલાવે -રીઝવે પણ નિકિતા કોટું આપે નહિ. એક દિવસ નિકિતા બજારું ગુંડાઓ વચ્ચે ઘેરાઈ ગઈ. અનિકેતને જોયું, દોડ્યો મદદ કરવા. બોલ્યો મારી ફેન્ડ છે. પાડોશી છે છોડો ત્યારે

નિકિતાએ કહ્યું “એ મારો કોઈ નથી.” એ પણ એના સ્વાર્થ માટે જ મને છોડાવે છે.

ઘણી વાર મા-બાપે પણ બાળકને નાની મુશ્કેલીઓમાં મદદ કરવા દોડી જતાં પહેલાં વિચાર કરવો. જે મુશ્કેલીનો સામનો કરવાથી બાળકમાં તાકાત અને બુદ્ધિ વધતાં હોય, તેનામાં આત્મવિશ્વાસનો ઉદય થતો હોય, તેવી મુશ્કેલીનો બાળક જાતે સામનો કરે તે ઈષ્ટ છે. આવા પ્રસંગોમાં બાળકને મદદ કરવા જતાં મા-બાપ બાળકને અજાણ્યે પંગુ બનાવી રહ્યાં છે.

તો વાયકમિત્રો, કોઈને મદદ કરવી એ તો સૌથી સારામાં સારો ગુણ છે.

જો આપણે ખરેખર મદદ કરવી હોય તો જેમને મદદની જરૂર હોય તેવાને કરવી. રેલસંકટ, ધરતીકંપ, ભૂખમરો, અતિવૃષ્ટિ કે કટોકટીની એવી કોઈ પણ માનવીની સંયુક્ત મદદ જરૂરી બને છે. તેવે પ્રસંગે મદદ કરવા ધસી જવામાં કોઈ વાંધો નથી. હજારો નિરાધાર રાહ જોઈને બેઠા હોય છે.

પણ તમે માની લીધેલા નિરાધારને મદદ કરતાં જરા થોભીને વિચારજો, શું અહીં મારી મદદ ખરેખર જરૂરી છે? મદદ કરવાથી મૈત્રી વધશે? કે વિરોધ? મૈત્રી વધે તો જરૂર મદદ કરવા દોડો. તમારી મદદ સામી વ્યક્તિને વધારે સુખી બનાવી શકે તો જરૂર કરજો.

સુવર્ણરજ

પૂજા માટે જોડેલા બે હાથ કરતાં સેવા માટેનો એક હાથ વધુ મહત્વનો હોય છે.